

**ТӨСВИЙН ШУУД ЗАХИРАГЧИЙН
2020 ОНЫ САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД
ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ**

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
АОУС	Аудитын Олон Улсын Стандарт
УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт

Агуулга

1.Төрийн аудитын санал, дүгнэлт	3
2. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан.....	5
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан	5
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан	7
2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан.....	9
2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан.....	11
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан.....	12
2.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан.....	14
3. Аудитын тайлан	15
3.1. Ерөнхий зүйл	15
3.2. Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүй.....	15
3.3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлого, дотоод хяналт	16
3.4. Материаллаг байдал.....	16
3.5. Санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтүүд	16
3.6. Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт санхүүжилт.....	17
3.7. Шилэн дансны мэдээлэл.....	18
3.8. Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	18
3.9. Аудитын илрүүлэлт	19
Залруулсан алдаа.....	19
Зөвлөмж өгөхөөс бусад байдлаар шийдвэрлэсэн алдаа, зөрчил.....	19
Аудитын зөвлөмж	20
3.10. Балансын дараах үйл явдал болон дараагийн аудитаар авч үзэх анхаарал татахуйц бусад чухал асуудлууд.....	20
4. Менежментийн захидал.....	21
5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн жагсаалт	22

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

15160 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг
Бага тойруу-3, Засгийн газрын IV байр
Утас:26-04-37, Факс:51-26-42-30
E-mail: info@audit.gov.mn

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ
ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМНЫ
ТӨРИЙН НАРИЙН БИЧГИЙН ДАРГА
Д.ГАНБОЛД ТАНАА

2021.02.25 № 07/571
танай _____-ны № _____-т

Аудитын санал дүгнэлт

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Аудитын гол асуудалд дурдсан алдаа, зөрчлийн үр нөлөөг эс тооцвол "Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам"-ын 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл материаллаг алдаагүй, Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт, Сангийн сайдын баталсан холбогдох журамд нийцүүлэн үнэн зөв, шударга толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан Санхүүгийн тайлангийн аудитын журам, гарын авлагын дагуу гүйцэтгэж шалгагдагч этгээдээс хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Бусад мэдээлэл

Байгууллагын удирдлага бусад мэдээлэлтэй холбоотой үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ. Байгууллагын жилийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд 13 зорилтын хүрээнд 130 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөснөөс урьдчилсан байдлаар 76.0 хувийн гүйцэтгэлтэй гэж тайлагнасан байна. Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээллийг хамраагүй болно.

Аудитын гол асуудал

Тайлант онд 4,504,651.9 мянган төгрөгийн төндөр шалгаруулалтыг цахимаар гүйцэтгээгүй, Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хорооны санхүүгийн тайланд өмнөх онуудын 12,291,437.4 мянган төгрөгийн 18 гэрээний хэрэгжих хугацаа хэтэрсэн, гэрээг дүгнэж, тооцоо нийлж баталгаажуулаагүй урьдчилж төлсөн зардлын үлдэгдэл бүртгэлтэй байна.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт, Сангийн сайдын баталсан холбогдох журам, зааврын дагуу үнэн зөв, шударга бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэж болох материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтуудыг хэрэгжүүлэх хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдаанаас үүссэн материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан нь бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт гэдэг нь дээд түвшний баталгаа боловч материаллаг буруу илэрхийлэл байгаа тохиолдолд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар түүнийг бүгдийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа биш юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ

2. Аудит хийсэн САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН

2.1 Аудит хийсэн САНХҮҮГИЙН БАЙДЛЫН ТАЙЛАН

Тайлант хугацаа: 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	44,290,543,031.81	40,291,395,215.03
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	1,000.00	1,000.00
31200	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	1,000.00	1,000.00
31210	Төгрөг	1,000.00	1,000.00
31213	Арилжааны банк дахь харилцах	1,000.00	1,000.00
33	АВЛАГА	2,023,601,647.50	1,118,838,938.07
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	0	119,615.30
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	1,712,080,654.17	809,463,709.81
33500	Бусад авлага	311,520,993.33	309,255,612.96
33510	Байгууллагаас авах авлага	311,520,993.33	299,203,255.56
33520	Хувь хүмүүсээс авах авлага	0	10,052,357.40
34	УРЬДЧИЛГАА	28,876,906,790.12	26,473,669,707.33
34600	Урьдчилж гарсан зардал	28,873,932,790.12	26,470,695,707.33
34710	Урьдчилгаа тооцоо	2,974,000.00	2,974,000.00
34714	Томилолтын урьдчилгаа	2,974,000.00	2,974,000.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	314,085,394.19	902,944,126.63
35100	Түүхий эд материал	14,592,300.00	10,312,300.00
35110	Тусгай зориулалттай материал	14,592,300.00	10,312,300.00
35400	Хангамжийн материал	299,493,094.19	892,631,826.63
35410	Бичиг хэргийн материал	7,674,837.60	9,730,337.60
35420	Аж ахуйн материал	265,686,638.25	205,119,731.50
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	13,643,600.00	396,000.00
35440	Түлш, шатах тослох материал	2,218,040.00	4,146,678.00
35470	Бусад хангамжийн материал	10,269,978.34	673,239,079.53
360	БУСАД ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГӨ	13,075,948,200.00	11,795,941,443.00
36800	Бусад эргэлтийн хөрөнгө	13,075,948,200.00	11,795,941,443.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	4,225,901,919.36	6,605,771,615.94
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	4,225,901,919.36	6,605,771,615.94
39200	Биет хөрөнгө	3,298,799,919.48	5,678,749,616.10
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	1,011,958,613.18	1,011,958,613.18
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(26,630,489.88)	(53,260,979.76)
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	539,939,067.26	720,305,074.26
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(162,719,008.30)	(331,807,267.06)
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	2,074,453,457.73	4,040,923,365.79
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(1,746,233,722.03)	(1,279,301,328.15)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	704,703,643.25	666,848,277.43
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(606,448,496.91)	(590,572,890.57)
39213	Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	1,174,000,000.00	1,174,000,000.00
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	607,335,441.00	607,335,441.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(271,558,585.82)	(287,678,690.02)
39300	Биет бус хөрөнгө	927,101,999.88	927,021,999.84
39301	Программ хангамж	22,748,250.00	22,748,250.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(22,588,250.12)	(22,668,250.16)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	1,169,453,400.00	1,169,453,400.00
39304	Хуримтлагдсан элэгдэл	(242,511,400.00)	(242,511,400.00)
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	48,516,444,951.17	46,897,166,830.97
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	0	580,356.00
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	0	580,356.00

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2020 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

41300	Өглөг	0	580,356.00
41360	Бусад өглөг	0	580,356.00
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	0	580,356.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	48,516,444,951.17	46,896,586,474.97
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	48,516,444,951.17	46,896,586,474.97
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	3,881,171,779.25	3,881,171,779.25
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	43,867,143,364.84	42,247,709,638.64
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	6,187,330,461.71	31,459,422,679.24
51220	Тайлант үеийн үр дүн	37,679,812,903.13	10,788,286,959.40
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	768,129,807.08	767,705,057.08
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	48,516,444,951.17	46,897,166,830.97

2.2 Аудит хийсэн САНХҮҮГИЙН ҮР ДҮНГИЙН ТАЙЛАН

Тайлант хугацаа: 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	83,596,636,130.64	70,594,860,672.24
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	322,419,027.47	3,345,375,665.44
120	Нийтлэг татварын бус орлого	322,419,027.47	3,345,375,665.44
120002	Хүүгийн орлого	0	119,105,722.03
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	16,516,499.57	26,982,426.85
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	16,516,499.57	26,982,426.85
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	300,226,039.90	3,199,287,516.56
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	5,676,488.00	0
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	83,274,217,103.17	67,249,485,006.80
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	80,255,250,415.00	66,124,794,747.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	80,255,250,415.00	66,124,794,747.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	3,018,966,688.17	1,124,690,259.80
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	2,251,606,637.17	358,091,308.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	767,360,051.00	656,707,621.80
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	0	82,953,770.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	0	26,937,560.00
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	32,321,112,658.85	59,221,992,105.96
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	32,321,112,658.85	59,221,992,105.96
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	21,161,659,540.72	42,607,484,680.15
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,895,104,092.23	2,416,018,884.89
210101	Үндсэн цалин	1,158,964,205.23	1,515,146,717.89
210102	Нэмэгдэл	326,158,803.00	602,969,342.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	248,796,000.00	229,957,928.00
210104	Урамшуулал	20,648,976.00	67,944,897.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	140,536,108.00	0
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	237,129,793.80	321,975,604.90
210201	Тэтгэврийн даатгал	162,720,088.30	219,503,839.44
210202	Тэтгэмжийн даатгал	18,626,130.27	25,741,216.17
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	14,900,904.22	20,592,973.54
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,716,606.46	5,103,416.07
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	37,166,064.55	51,034,159.68
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	62,402,500.00	80,820,440.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	20,047,300.00	20,047,300.00
210302	Түлш, халаалт	33,399,800.00	50,644,040.00
210303	Цэвэр, бохир ус	8,955,400.00	10,129,100.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	126,454,013.67	159,346,769.96
210401	Бичиг хэрэг	36,139,180.00	39,956,590.00
210402	Тээвэр, шатахуун	16,474,312.00	17,350,111.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	40,440,100.00	64,695,909.81

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2020 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	877,900.00	1,379,700.00
210408	Бараа материал акталсны зардал	32,522,521.67	35,964,459.15
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	11,656,100.00	627,199,787.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	0	615,349,437.00
210604	Урсгал засвар	11,656,100.00	11,850,350.00
2107	Томилолт, зочны зардал	25,326,000.00	16,880,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	25,326,000.00	16,880,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	10,905,128,696.54	31,408,610,876.43
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	10,892,624,016.40	30,997,496,874.23
210803	Даатгалын үйлчилгээ	4,358,540.14	4,979,149.60
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	1,225,224.00	401,909,652.60
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	135,916.00	110,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	6,710,000.00	4,106,200.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	75,000.00	9,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	7,898,458,344.48	7,576,632,316.97
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	7,440,723,415.50	7,066,138,157.87
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	158,834,027.00	134,167,520.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	298,900,901.98	376,326,639.10
212	ТАТААС	10,000,000,000.00	15,851,028,180.00
2121	Төрийн өмчит байгууллагад олгох татаас	10,000,000,000.00	15,851,028,180.00
212101	Төрийн өмчит байгууллагад олгох татаас	10,000,000,000.00	15,851,028,180.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,159,453,118.13	763,479,245.81
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	187,683,144.22	194,590,480.90
213102	Засгийн газрын гадаад шилжүүлэг	187,683,144.22	194,590,480.90
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	56,042,300.00	225,506,706.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	5,319,300.00	3,500,000.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	0	8,250,000.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	50,723,000.00	213,756,706.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	915,727,673.91	343,382,058.91
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	915,727,673.91	323,348,428.74
213305	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	0	20,033,630.17
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	51,275,523,471.79	11,372,868,566.28
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	13,595,710,568.66	584,581,606.88
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	30,887,609.50	0
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	13,478,677,959.16	0
225010	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал - Үндсэн хөрөнгө	86,145,000.00	584,581,606.88
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	37,679,812,903.13	10,788,286,959.40

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Тайлант хугацаа: 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	83,300,126,508.63	68,987,984,147.97
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	25,909,405.46	26,764,863.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	25,909,405.46	26,764,863.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	25,909,405.46	26,764,863.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	25,909,405.46	26,764,863.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	83,274,217,103.17	68,961,219,284.97
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	80,255,250,415.00	66,124,448,371.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	80,255,250,415.00	66,124,448,371.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	3,018,966,688.17	2,836,770,913.97
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	2,251,606,637.17	2,070,171,962.17
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	767,360,051.00	656,707,621.80
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	0	82,953,770.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	0	26,937,560.00
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	39,532,024,935.96	68,987,984,147.97
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	39,532,024,935.96	68,987,984,147.97
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	26,660,491,163.66	51,481,145,242.35
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,891,577,646.00	2,367,147,985.38
210101	Үндсэн цалин	1,132,120,846.00	1,440,390,381.16
210102	Нэмэгдэл	503,645,200.00	738,004,416.90
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	166,410,000.00	188,753,187.32
210105	Гэрээт ажлын хөлс	89,401,600.00	0
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	236,544,329.00	291,400,232.46
210201	Тэтгэврийн даатгал	161,561,129.00	180,719,032.46
210202	Тэтгэмжийн даатгал	18,745,800.00	27,670,200.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	14,996,700.00	22,082,200.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,749,100.00	5,588,200.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	37,491,600.00	55,340,600.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	62,402,500.00	68,572,200.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	20,047,300.00	20,047,300.00
210302	Түлш, халаалт	33,399,800.00	38,395,800.00
210303	Цэвэр, бохир ус	8,955,400.00	10,129,100.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	83,512,280.00	124,647,399.81
210401	Бичиг хэрэг	21,705,600.00	41,864,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	13,695,400.00	16,599,000.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	46,170,300.00	64,403,199.81
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	1,940,980.00	1,781,200.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	13,828,500.00	658,624,749.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	977,900.00	645,256,399.00
210604	Урсгал засвар	12,850,600.00	13,368,350.00
2107	Томилолт, зочны зардал	27,143,000.00	12,271,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	27,143,000.00	12,271,000.00

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2020 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	14,258,433,567.66	39,906,826,139.90
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	14,244,098,387.52	39,493,045,437.70
210803	Даатгалын үйлчилгээ	4,358,540.14	4,940,400.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	1,225,224.00	401,948,402.20
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	135,916.00	110,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	8,540,500.00	6,772,900.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	75,000.00	9,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	10,087,049,341.00	8,051,655,535.80
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	9,924,670,354.00	7,892,623,699.80
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	162,378,987.00	159,031,836.00
212	ТАТААС	10,000,000,000.00	15,851,028,180.00
2122	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	10,000,000,000.00	15,851,028,180.00
212201	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	10,000,000,000.00	15,851,028,180.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	2,871,533,772.30	1,655,810,725.62
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	187,683,144.22	194,550,480.90
213102	Засгийн газрын гадаад шилжүүлэг	187,683,144.22	194,550,480.90
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	56,042,300.00	308,426,976.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	5,319,300.00	3,500,000.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	0	8,250,000.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	50,723,000.00	213,756,706.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	0	82,920,270.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	2,627,808,328.08	1,152,833,268.72
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	915,727,673.91	323,335,928.74
213305	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	1,712,080,654.17	829,497,339.98
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	43,768,101,572.67	0
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	14,008,710.00	0
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	14,008,710.00	0
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	14,008,710.00	0
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	14,008,710.00	0
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	-14,008,710.00	0
VII	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН	-43,754,092,862.67	0
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	43,754,092,862.67	0
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	43,754,092,862.67	0
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	1,000.00	1,000.00
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	1,000.00	1,000.00

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
2018 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	3,881,171,779.25	768,129,807.08	8,285,308,727.31	12,934,610,313.64
Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0	0	-2,097,978,265.60	-2,097,978,265.60
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	3,881,171,779.25	768,129,807.08	6,187,330,461.71	10,836,632,048.04
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0	0	0	0
Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0	0	0	0
Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0	0	0	0
Өмчид гарсан өөрчлөлт	0	0	0	0
Зарласан ногдол ашиг	0	0	0	0
Тайлант үеийн үр дүн	0	0	37,679,812,903.13	37,679,812,903.13
2019 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	3,881,171,779.25	768,129,807.08	43,867,143,364.84	48,516,444,951.17
Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0	0	-12,407,720,685.60	-12,407,720,685.60
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	3,881,171,779.25	768,129,807.08	31,459,422,679.24	36,108,724,265.57
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0	-424,750.00	0	-424,750.00
Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0	0	0	0
Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0	0	0	0
Өмчид гарсан өөрчлөлт	0	0	0	0
Зарласан ногдол ашиг	0	0	0	0
Тайлант үеийн үр дүн	0	0	10,788,286,959.40	10,788,286,959.40
2020 оны 12-р сарын 31-наарх үлдэгдэл	3,881,171,779.25	767,705,057.08	42,247,709,638.64	46,896,586,474.97

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	86,203,262,900.00	65,827,877,305.26	20,375,385,594.74	76.3
УРСГАЛ ЗАРДАЛ	86,203,262,900.00	65,827,877,305.26	20,375,385,594.74	76.3
БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	69,753,352,300.00	49,556,791,938.36	20,196,560,361.64	71.0
Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	2,418,477,600.00	2,367,147,985.38	51,329,614.62	97.8
Үндсэн цалин	1,480,553,100.00	1,440,390,381.16	40,162,718.84	97.2
Нэмэгдэл	748,514,500.00	738,004,416.90	10,510,083.10	98.6
Унаа хоолны хөнгөлөлт	189,410,000.00	188,753,187.32	656,812.68	99.6
Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	330,035,500.00	291,400,232.46	38,635,267.54	88.2
Тэтгэврийн даатгал	219,354,200.00	180,719,032.46	38,635,167.54	82.3
Тэтгэмжийн даатгал	27,670,300.00	27,670,200.00	100.00	100.0
ҮОМШӨ-ний даатгал	22,082,200.00	22,082,200.00	0.00	100.0
Ажилгүйдлийн даатгал	5,588,200.00	5,588,200.00	0.00	100.0
Эрүүл мэндийн даатгал	55,340,600.00	55,340,600.00	0.00	100.0
Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	68,576,200.00	68,572,200.00	4,000.00	99.9
Гэрэл, цахилгаан	20,047,300.00	20,047,300.00	0.00	100.0
Түлш, халаалт	38,399,800.00	38,395,800.00	4,000.00	99.9
Цэвэр, бохир ус	10,129,100.00	10,129,100.00	0.00	100.0
Хангамж, бараа материалын зардал	131,184,600.00	120,369,499.81	10,815,100.19	91.7
Бичиг хэрэг	40,730,000.00	37,586,100.00	3,143,900.00	92.2
Тээвэр, шатахуун	20,694,400.00	16,599,000.00	4,095,400.00	80.2
Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	67,979,000.00	64,403,199.81	3,575,800.19	94.7
Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	1,781,200.00	1,781,200.00	0.00	100.0
Эд хогшил, урсгал засварын зардал	131,784,400.00	116,175,430.00	15,608,970.00	88.1
Багаж, техник, хэрэгсэл	118,340,000.00	102,807,080.00	15,532,920.00	86.8
Урсгал засвар	13,444,400.00	13,368,350.00	76,050.00	99.4
Томилолт, зочны зардал	26,840,500.00	12,271,000.00	14,569,500.00	45.7
Дотоод албан томилолт	26,840,500.00	12,271,000.00	14,569,500.00	45.7
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	52,384,727,500.00	39,343,824,516.71	13,040,902,983.29	75.1
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	51,956,299,200.00	38,930,043,814.51	13,026,255,385.49	74.9
Даатгалын үйлчилгээ	4,940,400.00	4,940,400.00	0.00	100.0
Тээврийн хэрэгслийн татвар	401,948,500.00	401,948,402.20	97.80	100.0
Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	132,000.00	110,000.00	22,000.00	83.3
Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	7,206,700.00	6,772,900.00	433,800.00	93.9
Газрын төлбөр	14,191,700.00	0	14191700	0.0
Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	9,000.00	9,000.00	0.00	100.0

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2020 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Бараа үйлчилгээний бусад зардал	14,261,726,000.00	7,237,031,074.00	7,024,694,926.00	50.7
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	14,206,299,500.00	7,230,246,078.00	6,976,053,422.00	50.8
Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	55,426,500.00	6,784,996.00	48,641,504.00	12.2
ТАТААС	15,851,030,000.00	15,851,028,180.00	1,820.00	100.0
Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	15,851,030,000.00	15,851,028,180.00	1,820.00	100.0
Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	15,851,030,000.00	15,851,028,180.00	1,820.00	100.0
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	598,880,600.00	420,057,186.90	178,823,413.10	70.1
Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	371,222,200.00	194,550,480.90	176,671,719.10	52.4
Засгийн газрын гадаад шилжүүлэг	371,222,200.00	194,550,480.90	176,671,719.10	52.4
Бусад урсгал шилжүүлэг	227,658,400.00	225,506,706.00	2,151,694.00	99.0
Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	3,700,000.00	3,500,000.00	200,000.00	94.5
Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	8,250,000.00	8,250,000.00	0.00	100.0
Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	215,708,400.00	213,756,706.00	1,951,694.00	99.1
ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	86,203,262,900.00	65,827,864,805.26	20,375,398,094.74	76.3
УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	86,203,262,900.00	65,801,099,942.26	20,402,162,957.74	76.3
Улсын төсвөөс санхүүжих	86,203,262,900.00	65,801,099,942.26	20,402,162,957.74	76.3
ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	0	26,764,863.00	-26,764,863.00	
Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	0	26,764,863.00	-26,764,863.00	
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0	1,000.00	-1,000.00	
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0	1,000.00	-1,000.00	
ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ	243	243	-	100.0
БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	1	1	-	100.0
Төсвийн байгууллага	1	1	-	100.0
АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	121	121	-	100.0
Удирдах ажилтан	19	19	-	100.0
Гүйцэтгэх ажилтан	100	100	-	100.0
Үйлчлэх ажилтан	2	2	-	100.0
ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	121	121	-	100.0
Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	109	109	-	100.0
Ажлын албаны албан хаагч (АА)	3	3	-	100.0
Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	7	7	-	100.0
Улс төрийн албан хаагч (УТ)	2	2	-	100.0

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

/төгрөгөөр/		
Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН		2,836,770,913.97
УРСГАЛ ЗАРДАЛ		2,836,770,913.97
БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ		1,924,353,303.99
Хангамж, бараа материалын зардал		4,277,900.00
Бичиг хэрэг		4,277,900.00
Эд хогшил, урсгал засварын зардал		542,449,319.00
Багаж, техник, хэрэгсэл		542,449,319.00
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж		563,001,623.19
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж		563,001,623.19
Бараа үйлчилгээний бусад зардал		814,624,461.80
Бараа үйлчилгээний бусад зардал		662,377,621.80
Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх		152,246,840.00
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ		912,417,609.98
Бусад урсгал шилжүүлэг		82,920,270.00
Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал		82,920,270.00
Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг		829,497,339.98
Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг		829,497,339.98
ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР		2,836,770,913.97
Нэмэлт санхүүжилтийн орлого		2,836,770,913.97
Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив		2,070,171,962.17
ЗГНХ, ЗДНХөрөнгө, түүний адилтгах ангилагдаагүй нөөц		656,707,621.80
Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсөл арга хэмжээ		82,953,770.00
Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого		26,937,560.00
НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)		-
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		

3. Аудитын тайлан

3.1. Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасан бүрэн эрхийн хүрээнд Байгаль, орчин аялал жуулчлалын яамны 2020 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын дүгнэлтийг Төрийн нарийн бичгийн дарга Г.Ганболд танд танилцуулж байна.

Энэхүү тайланд шалгадагч этгээдийн санхүү, нягтлан бодох бүртгэл, дотоод хяналтад хийсэн үнэлгээ, аудитын явцад илрүүлсэн алдаа, зөрчил, гаргасан шийдэл, анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал бүхий аудитын дүгнэлт түүний үндэслэлийн талаар тус тус хураангуйлан толилуулав.

Аудитын тайланд шалгадагч этгээдэд төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр, төлбөр үүсгэхгүй байх, гэрээний хэрэгжилтийг хангуулж ажиллах талаар өгсөн зөвлөмжүүдийг менежментийн захидалд тусгасан болно.

Аудитыг 2021 оны 01 дүгээр сарын 25-наас 2021 оны 02 дугаар сарын 25-ны хооронд Үндэсний аудитын газрын ахлах аудитор А.Даваадорж, аудитор Ц.Цэрэнхүү нар хэрэгжүүлэв.

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам 2020 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг Үндэсний аудитын газарт 2021 оны 01 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 286 дугаар бүхий албан бичгээр ирүүлсэн байна.

3.2. Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүй

Эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн хандлагыг экосистемийн тэнцвэрт байдлыг алдагдуулахгүй байхад чиглүүлж, байгалийн нөөц баялгийг зохистой ашиглах, жам ёсоор нөхөн сэргэх боломжийг бүрдүүлэх, байгальд ээлтэй тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх замаар хүрээлэн байгаа орчны тогтвортой байдлыг хадгалж, ногоон хөгжлийг хангах үйл ажиллагаанд төр, иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын хамтын ажиллагаа, хүчин чармайлтыг өрнүүлж хүний эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрхийг хангах эрхэм зорилгын хүрээнд дор дурдсан үйл ажиллагааны зорилт тавьж ажилласан байна. Үүнд:

- Улс орны тогтвортой хөгжилд нийцсэн байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын талаарх хууль тогтоомжийн төсөл, бодлого, хөтөлбөрийн хувилбар боловсруулж батлуулах, бодлогын удирдамжаар хангах;
- Хууль тогтоомж, Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлалын байгаль орчны бүрэлдэхүүн бүлэг, ногоон хөгжлийн бодлогын хэрэгжилтийг уялдуулан зохицуулах, бодлогын удирдамжаар хангах;
- Байгаль орчны тогтвортой байдлыг хадгалахад чиглэсэн салбар дундын зохицуулалт, олон улсын болон бүс нутгийн түвшинд байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн талаар тулгамдсан асуудлыг шийдвэрлэхэд Монгол Улсын оролцоо, арга хэмжээг төлөвлөх, өргөжүүлэх;
- Нүүрстөрөгч багатай хөгжил, ногоон хөгжлийг дэмжих цэвэр технологи, шинжлэх ухааны ололт, хөрөнгө оруулалт, үйлдвэрлэл, менежментийн тэргүүний арга барилыг туршин нэвтрүүлэх бодлого, хөтөлбөрийн хувилбар, төсөл боловсруулах, бодлогын удирдамжаар хангах.

Тайлант хугацаанд байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагаанд мөрддөг хууль, тогтоомж, бодлого, журамд дараах өөрчлөлт орсон байна. Үүнд:

- Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль
- Засгийн газрын 2019 оны 472 дугаар тогтоол “Төрийн албан хаагчийн албан тушаалын цалингийн сүлжээ, хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай”-ын 9 дүгээр хавсралт “Эрүүл мэндийн салбараас бусад төрийн үйлчилгээний байгууллага болон төрийн байгууллагын хэвийн үйл ажиллагааг хангахад туслах албан тушаалын цалингийн сүлжээ”;

- Засгийн газрын 2020 оны 10 дугаар тогтоол *“Төрийн болон орон нутгийн өмчийн талаар авах зарим арга хэмжээний тухай”*
- Засгийн газрын 2020 оны 163 дугаар тогтоол *“Төрийн албаны цалингийн нэгдсэн систем нэвтрүүлэх тухай”*
- Засгийн газрын 2020 оны 217 дугаар тогтоол *“Байгууллагын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө боловсруулах, гүйцэтгэлийн зорилт, шалгуур үзүүлэлтийг тогтоох, тайлан гаргах журам”*

3.3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлого, дотоод хяналт

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаа Төсвийн тухай хууль болон УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн баталсан төсвийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, журмын дагуу үнэн зөв бэлтгэх үүрэгтэй.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, холбогдох стандарт, хууль тогтоомжтой нийцсэн байна.

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газар 2020 онд тус газрын худалдан авах ажиллагаанд шалгалт хийж үндсэн 11 чиглэлээр зөвлөмж өгч ажилласан байна.

Байгаль, орчин аялал жуулчлалын яамны дотоод хяналтын эрсдэлийг төлөвлөлтийн үе шатанд бага гэж үнэлсэн бөгөөд гүйцэтгэлийн үе шатанд дахин хянахад дотоод хяналт үр нөлөөгүй байна.

3.4. МАТЕРИАЛЛАГ БАЙДАЛ

Аудитыг төлөвлөх болон гүйцэтгэх үе шатны материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр нийт зардлыг сонгож, эрсдэлийн түвшинг “их” гэж үнэлэн материаллаг байдлын хувь хэмжээг 1 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн үе шатанд материаллаг байдлын түвшинг 2019 оны жилийн эцсийн санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлыг үндэслэн 45,916,823.2 мянган төгрөгөөс 1 хувиар буюу 459,168.2 мянган төгрөгөөр тооцсоныг гүйцэтгэлийн үе шатанд өөрчлөх шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.5. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Байгаль, орчин аялал жуулчлалын яамны 2020 оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 1,619,278.1 мянган төгрөгөөр буюу 3.3 хувиар буурсан байна. Өмнөх оны үзүүлэлтээс материаллаг өөрчлөлт гарсан авлага, урьдчилж гарсан зардал, бараа материал, бусад эргэлтийн хөрөнгө, үндсэн хөрөнгө, засгийн газрын өө байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	/мянган төгрөг/		
	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	1.0	1.0	0
Авлага	2,023,601.6	1,118,838.9	(904,762.7)
Урьдчилгаа (урьдчилж гарсан зардал)	28,876,906.8	26,473,669.7	(2,403,237.1)
Бараа материал	314,085.4	902,944.1	588,858.7
Бусад эргэлтийн хөрөнгө	13,075,948.2	11,795,941.5	(1,280,006.7)
Үндсэн хөрөнгө	4,225,901.9	6,605,771.6	2,379,869.7
Нийт хөрөнгө	48,516,444.9	46,897,166.8	(1,619,278.1)
Өр төлбөр	0	580.3	580.3
Засгийн газрын оролцоо /Эздийн өмч/	48,516,444.9	46,896,586.5	(1,619,858.4)
Нийт өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн	48,516,444.9	46,897,166.8	(1,619,278.1)

Авлага дансны үлдэгдэл 1,118,838.9 мянган төгрөг болж 904,762.7 мянган төгрөгөөр буурсан нь өмнөх оны төсөл хөтөлбөрийн үлдэгдэл 1,712,080.7 мянган төгрөгийн татаас санхүүжилтийн авлагыг Сангийн яамнаас авсантай холбоотой байна.

Урьдчилгаа дансны үлдэгдэл 26,473,669.7 мянган төгрөг болж 2,403,237.1 мянган төгрөгөөр буурсан нь өмнөх онд хэрэгжсэн Агаарын бохирдолтой тэмцэх газрын 9,585,600.0 мянган төгрөгийн ажил гүйлгээний гэрээг дүгнэж, зардлаар тусгасан нь голлон нөлөөлсөн байна.

Бараа материалын дансны үлдэгдэл 902,944.1 мянган төгрөг болж 588,858.7 мянган төгрөгөөр өссөн нь бусад хангамжийн материал дансанд төсөл, арга хэмжээний үр дүнд бий болсон хөрөнгө бүртгэснээс шалтгаалжээ.

Бусад эргэлтийн хөрөнгө дансны үлдэгдэл 11,795,941.5 мянган төгрөг болж 1,280,006.7 мянган төгрөгөөр буурсан нь 1,840,000.0 мянган төгрөгийн агаарын чанарын иж бүрэн харуулын байрыг ашиглагч байгууллагад шилжүүлсэнтэй холбоотой байна.

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл 6,605,771.6 мянган төгрөг болж 2,379,869.7 мянган төгрөгөөр өссөн нь 1,890,000.0 мянган төгрөгийн хийгээр цэнэглэх зөөврийн станц, 594,909.0 мянган төгрөгийн газын нөөцийн сав орлогод авснаас шалтгаалжээ.

Засгийн газрын оролцоо дансны үлдэгдэл 46,896,586.5 мянган төгрөг болж 1,619,858.4 мянган төгрөгөөр буурсан нь өмнөх онд хэрэгжсэн төсөл арга хэмжээний 12,407,720.7 мянган төгрөгийн зардлыг өмнөх үеийн үр дүнд хааж, тайлант онд 10,788,287.0 мянган төгрөгийн тайлант үеийн үр дүнгийн өсөлт голлон нөлөөлсөн байна.

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангаар нийт орлого өмнөх оноос 13,001,775.4 мянган төгрөгөөр буюу 15.5 хувиар буурсан нь Ковид-19 цар тахалтай холбоотойгоор зарим урсгал зардлын санхүүжилтийг түр хойшлуулж зогсоосонтой холбоотой байна.

Нийт зардал өмнөх оноос 13,889,750.5 мянган төгрөгөөр буюу 30.2 хувиар өссөн байна. Төсөл, арга хэмжээний зардал 20,104,872.8 мянган төгрөгөөр өссөн, гэр хорооллын иргэдийн шөнийн тарифын хөнгөлөлтөд зориулан 5,851,028.2 мянган төгрөгийн татаас Тавантолгой түлш ХХК-д олгосон зэрэг нь голлон нөлөөлсөн байна.

3.6. Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт санхүүжилт

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь энэ хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллага 2020 оны төсвийн төслийг 361,855,102.1 мянган төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсвийг бодитой төлөвлөөгүйгээс төсвийн захирагчийн хүргүүлсэн төсвийн төслөөс 275,651,839.2 мянган төгрөгөөр бууруулж 86,203,262.9 мянган төгрөгөөр баталсан мөн төсвийн гүйцэтгэлээр тайлант хугацаанд 1,152,833.3 мянган төгрөгийг улсын төсөвт буцаан төвлөрүүлсэн байна.

Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант онд төсвийн захирагчийн чиг үүргээ хэрэгжүүлэхтэй холбоотой үндсэн үйл ажиллагааны арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр 86,203,262.9 мянган төгрөгийн төсөв баталсныг 100 хувь улсын төсвөөс санхүүжүүлэхээр төлөвлөжээ.

Гүйцэтгэлээр улсын төсвөөс 65,801,099.9 мянган төгрөгийн санхүүжилт авч, туслах үйл ажиллагааны орлого 26,764.9 мянган төгрөг, нийт 65,827,864.8 мянган төгрөгийн орлого бүрдүүлж, урсгал үйл ажиллагааны зардалд бүрэн зарцуулсан байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 65,827,877.3 мянган төгрөг буюу 76.4 хувьтай байгаа нь бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний зардлыг 13,026,255.4 мянган төгрөгөөр, бараа ажил үйлчилгээний бусад зардлыг 7,024,694.9 мянган төгрөгөөр тус тус дутуу зарцуулсантай холбоотой байна.

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр харуулсан мэдээллийг энэ тайлангийн 4.5-д харуулав.

Нэмэлт санхүүжилт

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив 2,070,171.9 мянга, үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого 26,937.6 мянга, ЗГНХөрөнгө, түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөцөөс 656,707.6 мянга, дээд шатны төсөв захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсөл, арга хэмжээнээс 82,953.8 мянга, нийт 2,836,770.9 мянган төгрөгийн орлогыг бүрдүүлжээ.

Үүнээс бичиг хэргийн зардалд 4,277.9 мянга, багаж техник хэрэгсэлд 542,449.3 мянга, бусдаар гүйцэтгүүлэх ажил үйлчилгээний зардалд 563,001.6 мянга, бараа үйлчилгээний зардалд 814,624.5 мянга, нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулалд 82,920.3 мянган төгрөгийг тус тус зарцуулж, 829,497.3 мянган төгрөгийг улсын төсөвт төвлөрүүлсэн байна.

3.7. Шилэн дансны мэдээлэл

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Тайлант хугацаанд оруулбал зохих 143 мэдээллээс хугацаандаа оруулсан 137 мэдээлэл, хугацаа хоцроосон 6 мэдээлэл байна.

3.8. Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн 1,766,281.9 мянган төгрөгийн 1 албан шаардлагыг биелүүлж, 36,619.5 мянган төгрөгийн зөрчлийг арилгах 3 зөвлөмжийн хэрэгжилт 90.0 хувьтай байна.

Хүснэгт 2. Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

/мянган төгрөг/

Үзүүлэлт	Өмнөх оны илрүүлэлт		Биелэлт		Зөрүү		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Акт	-		-				
Албан шаардлага	1	1,766,281.9	1	1,766,281.9			100
Зөвлөмж	3	36,619.5	3	36,619.5			90
Нийт дүн	4	1,802,901.4	4	1,802,901.4			92.5

3.9. Аудитын илрүүлэлт

Аудитаар нийт 21,253,423.8 мянган төгрөгийн алдаа зөрчил илэрснээс, 3,008,690.6 мянган төгрөгийн алдааг залруулж, 1,139,268.7 мянган төгрөгийн зөрчилд 1 акт тогтоож, 4,504,651.9 мянган төгрөгийн зөрчилд 2 албан шаардлага хүргүүлж, 12,600,812.6 мянган төгрөгийн алдаа зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх 2 зөвлөмж өглөө.

Залруулсан алдаа

Аудитаар нягтлан бодох бүртгэлийн бичилт, тооцоолол болон тайлагналын алдаатай дараах залруулгыг санхүүгийн тайланд тусгаж, баталгаажуулав. Үүнд:

1. Гэрээний урьдчилгаа санхүүжилт 487,016.6 мянган төгрөгийн гэрээ дүгнээгүй, үлдэгдэл төлбөр олгогдоогүй байхад зардлаар бүртгэсэн;
2. Санхүүгийн байдлын тайлангийн эхний үлдэгдэл 1,857,632.6 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй илэрхийлэгдсэн;
3. Төсөл хөтөлбөр, арга хэмжээнүүдийн хүрээнд бий болсон 664,041.4 мянган төгрөгийн хөрөнгийг орлогод авалгүй шууд зардлаар тайлагнасныг тус тус залруулав.

Зөвлөмж өгөхөөс бусад байдлаар шийдвэрлэсэн алдаа, зөрчил

Аудитаар 18,244,733.2 мянган төгрөгийн залруулагдаагүй алдаа, зөрчил илэрснээс 1,139,268.7 мянган төгрөгийн зөрчилд 1 төлбөрийн акт тогтоож, 4,504,651.9 мянган төгрөгийн зөрчилд 2 албан шаардлага хүргүүлээ. Үүнд:

1. Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хорооны санхүүгийн тайланд агаар орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд эрчим хүчний хэмнэлттэй цахилгаан халаагуур, сэргээгдэх эрчим хүчний тоног төхөөрөмж худалдан авах иргэдэд зориулсан ногоон зээлийн хүүгийн зардлыг санхүүжүүлэх төсөл, арга хэмжээний 1,139,268.7 мянган төгрөгийн зарцуулагдаагүй үлдэгдэлтэй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 45 дугаар зүйлийн 45.2-д "Төсвийн захирагчийн төсвийн дараах зарцуулагдаагүй үлдэгдлийг төсвийн хэмнэлтэд тооцохгүй бөгөөд тухайн үлдэгдлийг тухайн шатны төсвийн ерөнхий дансанд төвлөрүүлнэ", 45.2.2-д "төлөвлөсөн төсөл, арга хэмжээ хэрэгжээгүйн улмаас, эсхүл тоо хэмжээ нь буурснаас бий болсон үлдэгдэл" гэж заасныг зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төлбөрийн Акт тогтоох.

2. Тайлант онд 4,504,651.9 мянган төгрөгийн тендер шалгаруулалтыг цахимаар зохион байгуулаагүй нь Засгийн газрын 2017 оны 337 дугаар тогтоолын 1.7(в)-д "худалдан авах ажиллагааг цахимаар /tender.gov.mn/ зохион байгуулж, худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөө, тендерийн урилга, үр дүнг тухай бүр цахим системд оруулж нийтэд мэдээлж байх" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Албан шаардлага өгөх.

3. Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хороон гэр хорооллын айл өрхийн шөнийн тарифын хөнгөлөлтөд зориулан баталсан төсвийг бүрэн шилжүүлсэн боловч Эрчим хүчний яамны харьяа 14 төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдэд 2017-2020 онд их хэмжээний авлага хуримтлагдсан тооцоо судалгаа байна.

Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хороо тайлант жилийн төсвийг өмнөх онуудын гүйцэтгэлтэй уялдуулж батлаагүй, уг асуудлыг хэрхэн шийдвэрлэх талаар тодорхой шийдвэргүй гаргаагүй, арга хэмжээ авч ажиллаагүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Албан шаардлага өгөх.

Аудитын зөвлөмж

Аудитаар илэрсэн 12,600,812.6 мянган төгрөгийн алдаа, зөрчилд 2 зөвлөмж өгч, менежментийн захидалд тусгав.

3.10. БАЛАНСЫН ДАРААХ ҮЙЛ ЯВДАЛ БОЛОН ДАРААГИЙН АУДИТААР АВЧ ҮЗЭХ АНХААРАЛ ТАТАХУЙЦ БУСАД ЧУХАЛ АСУУДЛУУД

Дэлхий нийтийг хамарсан Ковид-19 цар тахлын нөхцөл байдлаас шалтгаалан ажлын тусгай горимоор ажиллаж, үндсэн хөрөнгө, бараа материал, цалин хөлсний дансдад аудитын горим сорил хэрэгжүүлээгүй тул дараагийн аудитаар авч үзэх нь зүйтэй гэж үзлээ.

Мөн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны тайлант онд хэрэгжсэн төсөл, арга хэмжээний сонгон шалгаруулалт, төсөвт өртөг, ажлын үр дүнд гүйцэтгэлийн аудит хийх нь зүйтэй гэж үзэж байна.

4. МЕНЕЖМЕНТИЙН ЗАХИДАЛ

Менежментийн захидалд цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлоор нь эрэмбэлэн үзүүлэв. Үүнд:

1. Балансын данстай холбоотой асуудал

1.1. Илрүүлэлт:

Тус яамны санхүүгийн тайланд 309,375.2 мянган төгрөгийн он дамжсан авлага бүртгэлтэй байгаа нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх" гэж заасныг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

1.2. Эрсдэл:

Холбогдох хууль, журам, зааврыг мөрдөж ажиллаагүй байх.

1.3. Өгсөн зөвлөмж:

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх" гэж заасныг хэрэгжүүлж ажиллах.

1.4. Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар:

Аудитаар гарсан алдаа, зөрчлийг хүлээн зөвшөөрч, зөвлөмжийг хэрэгжүүлэн ажиллана.

2. Худалдан авалт болон гэрээний биелэлт, хэрэгжилттэй холбоотой асуудал

2.1. Илрүүлэлт:

Санхүүгийн тайланд өмнөх онуудын 12,291,437.4 мянган төгрөгийн 18 гэрээний хэрэгжих хугацаа хэтэрсэн, гэрээг дүгнэж, тооцоо нийлж баталгаажуулаагүй урьдчилж төлсөн зардлын үлдэгдэлтэй бүртгэлтэй байна.

2.2. Эрсдэл:

Гэрээний зүйл заалт хэрэгжихгүй байх, төсвийн хөрөнгө үрэгдэх.

2.3. Өгсөн зөвлөмж:

Цаашид гэрээний зүйл заалтыг мөрдөж, гэрээт ажлыг хугацаанд нь хүлээн авч дүгнэн, тооцоо нийлж байх.

2.4. Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар:

Аудитаар гарсан алдаа, зөрчлийг хүлээн зөвшөөрч, зөвлөмжийг хэрэгжүүлэн ажиллана.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2021 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

5. АУДИТААР ИЛЭРСЭН АЛДАА, ЗӨРЧЛИЙН ЖАГСААЛТ

Огноо:	Аудитын нэр:	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2020 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудит	Аудитын код:
2021			САГ-2021/298/СТА-ТШЗ
Шалгагдсан байгууллагын нэр:	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам		мянган төгрөг

№	Алдаа, зөрчлийн товч утга	Мөнгөн дүн	Аудитын байгууллагаас гаргасан шийдэл	Алдаа, зөрчилтэй асуудал гаргасан албан тушаалтны	
			Нэр	Албан тушаал	Овог нэр
	1	2	3	4	5
1	ОББҮХ-ны тайланд 298.5 сая, БОАЖЯ-ны тайланд 10.8 сая төгрөгийн он дамжсан авлага бүртгэлтэй байна.	309,375.2	Зөвлөмж өгөх	Төрийн нарийн бичгийн дарга Ерөнхий нягтлан бодогч	Д.Ганболд Д.Гантуяа
2	Засгийн газрын 2017 оны 199, 2020 оны 115, 211 дүгээр тогтоолуудын дагуу ОББҮХ нь 2020 оны 05 дугаар тогтоолоор гэр хорооллын айл өрхийн шөнийн тарифын хөнгөлөлтөд зориулан 15,851.03 сая төгрөгийн төсөв баталж, ЭХЯ-ны харьяа газруудад бүрэн шилжүүлсэн боловч эрчим хүчний салбарын 14 төрийн өмчит компаниудад 2017-2020 онд 7,319.5 сая төгрөгийн авлага хуримтлагдсан тооцоо судалгаа байна. ОББҮХ тайлант жилийн төсвийг өмнөх онуудын гүйцэтгэлтэй уялдуулж батлаагүй, уг асуудлыг хэрхэн шийдвэрлэх талаар тодорхой шийдвэргүй байна.	-	Албан шаардлага өгөх	Төрийн нарийн бичгийн дарга Ерөнхий нягтлан бодогч	Д.Ганболд Д.Гантуяа
3	ОББҮХ 4,504.6 сая төгрөгийн тендер шалгаруулалтыг цахимаар гүйцэтгээгүй байна.	4,504,651.9	Албан шаардлага өгөх	Төрийн нарийн бичгийн дарга Ерөнхий нягтлан бодогч	Д.Ганболд Д.Гантуяа
4	ОББҮХ-ны санхүүгийн тайланд өмнөх онуудын 18 гэрээний 12,291.4 сая төгрөгийн гэрээний хэрэгжих хугацаа хэтэрсэн, дүгнэж, тооцоо нийлээгүй урьдчилж төлсөн зардал бүртгэлтэй байна.	12,291,437.4	Зөвлөмж өгөх	Төрийн нарийн бичгийн дарга Ерөнхий нягтлан бодогч	Д.Ганболд Д.Гантуяа
5	ОББҮХ агаар орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд эрчим хүчний хэмнэлттэй цахилгаан халаагуур, сэргээгдэх эрчим хүчний тоног төхөөрөмж худалдан авах иргэдэд зориулсан ногоон зээлийн хүүгийн зардлыг санхүүжүүлэх зорилгоор 2019 оны 8 сард ХАС банканд 1,800.0 сая, ХААН банканд 800.0 сая, Төрийн банканд 400.0 сая, нийт 3,000.0 сая төгрөгийг байршуулсан ба тайлант онд зарцуулагдаагүй үлдсэн хөрөнгийг улсын төсөвт төвлөрүүлээгүй байна.	1,139,268.7	Төлбөрийн акт тогтоох	Төрийн нарийн бичгийн дарга Ерөнхий нягтлан бодогч	Д.Ганболд Д.Гантуяа
ДҮН		18,244,733.2			

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АКТ

2021 оны 02 дугаар сарын 25 № 13/А0160056
САГ-2021/298/СТА-ТЦЗ

Улаанбаатар хот

Төлбөр барагдуулах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд хийсэн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2020 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хорооны санхүүгийн тайланд агаар орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд эрчим хүчний хэмнэлттэй цахилгаан халаагуур, сэргээгдэх эрчим хүчний тоног төхөөрөмж худалдан авах иргэдэд зориулсан ногоон зээлийн хүүгийн зардлыг санхүүжүүлэх төсөл, арга хэмжээний 1,139,268,700 төгрөгийн зарцуулагдаагүй үлдэгдэлтэй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 45 дугаар зүйлийн 45.2-д "Төсвийн захирагчийн төсвийн дараах зарцуулагдаагүй үлдэгдлийг төсвийн хэмнэлтэд төвчихгүй бөгөөд тухайн үлдэгдлийг тухайн шатны төсвийн ерөнхий дансанд төвлөрүүлнэ", 45.2.2-д "төлөөлсөн төсөл, арга хэмжээ хэрэгжээгүйн улмаас, эсхүл тоо хэмжээ нь буурснаас бий болсон үлдэгдэл" гэж заасныг зөрчсөн байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2-т "Шалгагдагч этгээд төсөв, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагаа болон төсвийн орлого бүрдүүлэх, зарцуулах, нийтийн өмч, хөрөнгө олж бэлтгэх, ашиглах, зарцуулах, хадгалах, хамгаалахтай холбоотой хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн бол төлбөрийн акт тогтооно", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох" журмын 4.2.3-д заасныг үндэслэн **ТОГТООХ нь:**

1. Байгаль, орчин аялал жуулчлалын яам төслийн зарцуулагдаагүй үлдэгдэл 1,139,268,700 /нэг тэрбум, нэг зуун гучин есөн сая хоёр зуун жаран найман мянга долоон зуун/ төгрөгийг Үндэсний аудитын газрын Төв төрийн сан дахь Аудитын хяналт шалгалтын орлогын 100900000601 тоот дансанд төвлөрүүлэх.
2. Актын биелэлтийг 2021 оны 6 дугаар сарын 10-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэхийг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Д.Ганболд, ерөнхий нягтлан бодогч Г.Гантуяа нарт хариуцуулав.

ТӨЛБӨРИЙН АКТ ТОГТООСОН:

АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АХЛАХ АУДИТОР
АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ
А.ДАВААДОРЖ
Ц.ЦЭРЭНХҮҮ

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2021 оны 02 дугаар сарын 25

№ 38/АД160056

Улаанбаатар хот

САГ- 2021/298/СТА-ТМЗ

Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд хийсэн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2020 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Тендер шалгаруулалтыг цахимаар гүйцэтгээгүй 4,504,651,870 (дөрвөн тэрбум таван зуун дөрвөн сая зургаан зуун тавин нэгэн мянга найман зуун далан) төгрөгийн худалдан авалт хийсэн байна.

Энэ нь Засгийн газрын 2017 оны 337 дугаар тогтоолын 1.7(в)-д "худалдан авах ажиллагааг цахимаар /tender.gov.mn/ зохион байгуулж, худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөө, тендерийн урилга, үр дүнг тухай бүр цахим системд оруулж нийтэд мэдээлж байх" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-д "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох" журмын 4.2.1-д заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Худалдан авах ажиллагааг цахимаар /tender.gov.mn/ зохион байгуулж, худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөө, тендерийн урилга, үр дүнг тухай бүр цахим системд оруулж нийтэд мэдээлж байх, биелэлтийг 2021 оны 06 дугаар сарын 10-ны дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Д.Ганболд, ерөнхий нягтлан бодогч Д.Гантуяа нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

B. R.

Ц.НАРАНЧИМЭГ

АХЛАХ АУДИТОР

A. B.

А.ДАВААДОРЖ

АУДИТОР

C. C.

Ц.ЦЭРЭНХҮҮ

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2021 оны 02 дугаар сарын 25

№ 40/АД160056

Улаанбаатар хот

САТ-2021/233/СТА-ТЦЗ

Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд хийсэн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2020 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хорооны 2020 оны 05 дугаар тогтоолоор гэр хорооллын айл өрхийн шөнийн тарифын хөнгөлөлтөд зориулан баталсан төсөв хөрөнгийг Эрчим хүчний яамны харьяа газруудад бүрэн шилжүүлсэн боловч эрчим хүчний салбарын 14 төрийн өмчит компаниудад 2017-2020 онд их хэмжээний авлага хуримтлагдсан тооцоо судалгаа байна.

Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хороо тайлант жилийн төсвийг өмнөх онуудын гүйцэтгэлтэй уялдуулж батлаагүй, уг асуудлыг хэрхэн шийдвэрлэх талаар тодорхой шийдвэргүй, арга хэмжээ авч ажиллаагүй байна.

Энэ нь Засгийн газрын 2017 оны 199 дүгээр тогтоолын хавсралтын дараах заалтуудтай нийцэхгүй байна.

2.1-д "Агаарын тухай хуулийн 14.1-д заасан нөхцөл, шалгуурын аль нэгийг хангасан болон нийслэлийн гэр хорооллын өрхийн ахуйн хэрэглээ, халаалтын зориулалтаар хүйтний улиралд орой, шөнийн цагт хэрэглэсэн цахилгааны тарифыг 100 хувиар бууруулж хөнгөлөлт үзүүлнэ";

2.2-т "Аймгийн төв, арван мянгаас дээш хүн амтай сум, суурин газрын гэр хорооллын өрхийн ахуйн хэрэглээ болон халаалтын зориулалтаар хүйтний улиралд орой, шөнийн цагт хэрэглэсэн цахилгааны тарифыг 100 хувиар бууруулж хөнгөлөлт үзүүлнэ".

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-д "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө",

Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох" журмын 4.2.1-д заасныг үндэслэн ШААРДАХ нь:

1. Засгийн газрын 2017 оны 199 дүгээр тогтоолуудыг хэрэгжүүлж, өмнөх төлбөр тооцоог хийж, актаар баталгаажуулах, цаашид төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл тооцоог хийх ажлыг хэрхэн зохицуулах талаар судалж шийдвэрлэх, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, биелэлтийг 2021 оны 06 дугаар сарын 10-ны дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хорооны дарга Б.Алтанзул, ерөнхий нягтлан бодогч н.Бат-Эрдэнэ нарт хариуцуулав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:
АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

АХЛАХ АУДИТОР

АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ

А.ДАВААДОРЖ

Ц.ЦЭРЭНХҮҮ

[illegible]